

Lovforslaget

vedtoges enstemmigt med 143 stemmer.

Formanden: Lovforslaget vil nu blive tilstillet statsministeren.

Den næste sag på dagsordenen var:

Tredje behandling af forslag til lov om ændring af lov om saltvandsfiskeri.

(Anden behandling af lovforslaget (nr. 124) findes i tidenden sp. 4492).

Der var ikke stillet ændringsforslag.

Lovforslaget sættes til forhandling.

Henry Sørensen: Det lovforslag, som vi om et lille øjeblik skal stemme om, har jo været behandlet i et udvalg, hvor der, som jeg tilkendegav ved anden behandling, er sket visse forandringer i forhold til ministerens oprindelige lovforslag. Men det er ikke forandringer, der har beroliget mig på noget som helst område, idet de tilsigter en sikring af det kvalitetsmæssige, men ikke en sikring mod det prisfald, der vil ske, når der kommer for mange fremmede fisk på vore markeder. Derfor må jeg indtage den samme stilling, som jeg har indtaget hidindtil: jeg må stemme imod dette lovforslag.

Hermed sluttede forhandlingen.

Lovforslaget

vedtoges med 136 stemmer mod 6.

Formanden: Lovforslaget vil nu blive tilstillet statsministeren.

Den næste sag på dagsordenen var:

Tredje behandling af forslag til lov om oprettelse af en centralinstitution i forsorgscentret for Sydøstsjælland.

(Anden behandling af lovforslaget (nr. 102) findes i tidenden sp. 4498).

Der var ikke stillet ændringsforslag.

Lovforslaget sættes til forhandling.

Ingen bad om ordet.

Lovforslaget

vedtoges enstemmigt med 145 stemmer.

Formanden: Lovforslaget vil nu blive tilstillet statsministeren.

Den næste sag på dagsordenen var:

Tredje behandling af forslag til lov om sterilisation og kastration.

(Anden behandling af lovforslaget (nr. 7) findes i tidenden sp. 4499).

Der var ikke stillet ændringsforslag.

Lovforslaget sættes til forhandling.

Ingen bad om ordet.

Lovforslaget

vedtoges enstemmigt med 145 stemmer.

Formanden: Lovforslaget vil nu blive tilstillet statsministeren.

Den næste sag på dagsordenen var:

Anden behandling af forslag til lov om børnetilskud og andre familieydelse.

(Første behandling af lovforslaget (nr. 33) findes i tidenden sp. 286, udvalgets betænkning i tillæg B. sp. 1273).

Der var stillet 29 ændringsforslag i betænkningen.

Uden for betænkningen var der ikke stillet ændringsforslag.

Formanden: Sammen med denne sag foretages de 5 følgende sager på dagsordenen, nemlig:

Anden behandling af forslag til lov om ændring af lov om offentlig forsorg. (Forhøjelse af underholdshjælp, hjælp ved fødsel og bortfald af bestemmelser om børnebidrag).

(Første behandling af lovforslaget (nr. 28) findes i tidenden sp. 286, udvalgets betænkning i tillæg B. sp. 1273).

Der var stillet 6 ændringsforslag i betænkningen.

Uden for betænkningen var der ikke stillet ændringsforslag.

Anden behandling af forslag til lov om ændring af lov om folkepension. (Bortfald af børnetillæg).

(Første behandling af lovforslaget (nr. 29) findes i tidenden sp. 286, udvalgets betænkning i tillæg B. sp. 1273).

Der var stillet 1 ændringsforslag i betænkningen.

Uden for betænkningen var der ikke stillet ændringsforslag.

Anden behandling af forslag til lov om ændring af lov om invalidepension m. v. (Bortfald af børnetillæg).

Første behandling af lovforslaget (nr. 30) findes i tidenden sp. 286, udvalgets betænkning i tillæg B. sp. 1273).

Der var stillet 1 ændringsforslag i betænkningen.

Uden for betænkningen var der ikke stillet ændringsforslag.

Anden behandling af forslag til lov om ændring af lov om pension og hjælp til enker m. fl. (Bortfald af børnetillæg m. v.).

(Første behandling af lovforslaget (nr. 31) findes i tidenden sp. 286, udvalgets betænkning i tillæg B. sp. 1273).

Der var stillet 4 ændringsforslag i betænkningen.

Uden for betænkningen var der ikke stillet ændringsforslag.

Anden behandling af forslag til lov om ændring af lov om den offentlige sygeforsikring. (Ophævelse af regler om barselsdagpenge).

(Første behandling af lovforslaget (nr. 32) findes i tidenden sp. 287, udvalgets betænkning i tillæg B. sp. 1273).

Der var stillet 1 ændringsforslag i betænkningen.

Uden for betænkningen var der ikke stillet ændringsforslag.

Lovforslagenes paragraffer, ændringsforslagene og spørgsmålet om lovforslagenes overgang til tredje behandling sættes til forhandling under ét.

Astrid Skjoldbo: De seks lovforslag, der nu er til anden behandling, har været længe undervejs; jeg hilser med glæde, at vi nu er nået til vejs ende, og at udvalget stort set er enigt. Alle med undtagelse af fru Lis Møller slutter op om hovedprincipperne i denne lovgivning, som jeg finder er et godt indslag i en positiv familiepolitik.

Langt det vigtigste er lovforslaget om børnetilskud og andre familiedydelser. De andre lovforslag og ændringsforslagene dertil er nærmest konsekvenser af dette første lovforslag.

Et af de spørgsmål, der allerede under første behandling var debat om her i tinget, var bestemmelsen om, hvorvidt børnetilskud skal udbetales til barnets mor eller far. Udvalget tilslutter sig lovforslagets bestemmelser herom, dog således at ministeren kan beslutte, at udbetaling kan ske til andre end moderen, hvis hensynet til barnet kræver det. Jeg tror, at det, at pengene i almindelighed skal udbetales til moderen, vil vække glæde hos de fleste mødre.

Også reglén om, at børnetilskuddene og moderskabsydelsen skal udbetales til alle uanset indtægten, finder jeg rimelig. Skal vi bort fra sambeskatningen med dens mange uheldige virkninger, må vi i stedet over til at støtte familier med børn.

Vi har i udvalget grundigt drøftet, hvorvidt der burde udbetales en særlig ydelse til moderen, såfremt hun i den første tid af barnets liv blev hjemme for at passe sit barn, sådan at hun frit kunne vælge, om hun ville sætte barnet i en vuggestue eller blive hjemme og passe det. Min gruppe var nærmest stemt for, at et sådant tilbud burde gives til de enlige mødre. Vi nåede ikke til enighed. Nogle mente, det burde gælde alle mødre, og SF har en anden opfattelse af problemet. Jeg vil dog sige, at SF's sær-

[Astrid Skjoldbo.]

udtalelse undrer mig noget. De fleste af de synspunkter, udtalelsen indeholder, har ikke været til egentlig drøftelse i udvalget; nogle af synspunkterne er sikkert adskillige af os her i tinget ganske enige om, men det gælder dog ikke alle, f. eks. ikke hovedspørgsmålet. Jeg tror, jeg er helt i pagt med al moderne børnepsykologi, når jeg og mit parti gerne vil gøre en særlig indsats for at holde mor og barn sammen den første tid, f. eks. i halvandet år. Det lille barn skal have mulighed for at have nær kontakt med ét menneske, og så er moderen nærmest. Får det ikke denne nære kontakt, er der stor fare for, at det bliver usikkert, nervøst, rastløst. Det gælder sådan set alle unger; det gælder ællinger, abebørn og også menneskebørn, og mange penge kan der jo ikke være i denne sag. Vuggestuepladser koster i dag 8.000-9.000 kr. årligt, og vi er vel alle enige om, at enlige mødres småbørn må vi da skaffe plads til i vuggestuer eller ved privat dagpleje, hvis mødrene ikke selv kan passe dem.

Familieministeren har lovet udvalget at nedsætte et hurtigt arbejdende udvalg til at undersøge og eventuelt stille forslag om en sådan ydelse, og det takker jeg ministeren for. Måske burde det også overvejes, hvorvidt der kunne gives halv ydelse til mødre, der vil nøjes med halvdagsarbejde for bedre at kunne passe barnet end ved hel beskæftigelse.

SF udtaler sin frygt for, at et fravær på 1½-2 år vil forringe kvindens stilling på arbejdsmarkedet yderligere. Kvindernes dårlige placering på arbejdsmarkedet har mange årsager, og efter min formening bør dette spørgsmål derfor løses ad helt andre veje end over børnetilskuddene.

Udvalget har også drøftet, hvorvidt forhøjet børnetilskud burde ydes til alle familier, der har en lav indkomst, altså ikke blot til enlige forsørgere og til folke- og invalidepensionister; vi er da alle klar over, at der her kan være et problem. Men dels vil det koste ca. 50 mill. kr. årlig at udvide denne adgang, dels er den skattepligtige indkomst måske ikke altid et tilfredsstillende grundlag at gå frem efter. Derfor ønsker et flertal af udvalget at afvente den undersøgelse, skattedepartementet har indledt om dette spørgsmål.

Udvalget har også drøftet, hvorvidt den foreslåede moderskabsydelse bør forhøjes ved tvillingefødsler, og ministeren er enig med udvalget i, at ydelsen bør forhøjes med halvdelen for hvert barn ud over ét.

En række andre bestemmelser i lovforlaget har været indgående drøftet i udvalget, bl. a. også spørgsmålet om, hvorvidt sygekasserne eller socialkontorerne bør udbetale erstatning til moderen for tabt arbejdsfortjeneste på grund af graviditet og fødsel. Alle i udvalget ville finde det mest hensigtsmæssigt, om alle udbetalinger kunne ske over ét kontor, men dette kan ikke uden videre realiseres, og udvalget har derfor tilsluttet sig ministerens ændringsforslag, hvorefter en kommune kan beslutte at overgive administrationen af disse ydelser til sygekasserne.

Ministrene har stillet en række ændringsforslag, de fleste af mere redaktionel karakter eller som følge af de forhandlinger, udvalget har haft med ministrene. Udvalget tiltræder disse ændringsforslag, og hele udvalget med undtagelse af fru Lis Møller anbefaler herefter lovforslagene til vedtagelse.

P. E. Eriksen: Det har ikke været noget helt almindeligt udvalgsarbejde, som nu er afsluttet. Vi har haft denne lovgivning til 3 førstebehandlinger med tilsvarende skiftende udvalg, og lovforslagene vedrører to forskellige ministre. Ændringsforslag er stillet og trukket tilbage. Det er mit håb, at det resultat, vi nu er nået frem til, og som vi, som fru Astrid Skjoldbo også har understreget, stort set er enige om i udvalget, må stå i forhold til anstrengelserne. Jeg kan vist godt bruge det udtryk, at interessant har det været at have med det at gøre.

På venstres vegne har jeg ved de 3 førstebehandlinger fremført vore synspunkter, vore ønsker. Vi har ikke fået dem opfyldt alle sammen. Jeg har vist lov at sige, at vi sammen med udvalgets øvrige medlemmer har erkendt alle de problemer, der ligger deri. Ganske kort vil jeg f. eks. understrege, at udbetaling af tabt arbejdsfortjeneste for den udearbejdende mor rejser spørgsmål om den hjemmearbejdende husmoders stilling. Vi skaber en ulighed, som jeg håber at en senere lovgivning vil afhjælpe.

[P. E. Eriksen.]

Vi har også været inde på tanken om, at børnetilskuddet skulle følge barnet og udbetales til den, der havde forældremyndigheden, og f. eks. Dansk Kvindesamfund har været inde på de samme tanker. Det blev altså nærmest en mellemting: det blev barnet, der skulle have pengene, og pengene skulle udbetales til moderen, hvis ikke det sociale udvalg bestemmer andet. Jeg vil håbe, at det må kunne klares rent administrativt, men ministeren har jo bedt om bemyndigelse til at fravige, bl. a. af hensyn til København og måske andre større bysamfund; men jeg vil gerne sige her, at også andre kommuner kan få problemer.

§ 3 i lovforslaget om børnetilskud og andre familiedydelser vedrørende forhøjet børnetilskud har givet anledning til forskellige drøftelser. Det drejer sig om tilfælde, hvor forsørgeren er enlig, eller hvor begge forsørgere er folke- og invalidepensionister og indkomsten er under en vis grænse. Der er grund til at pege på, at andre, hvis økonomiske stilling ikke er bedre, måske også herved bliver udsat for en forskelsbehandling, og det har venstre, det konservative folkeparti og det radikale venstre givet udtryk for i en mindretalsudtalelse. Ministeren har, som det allerede er nævnt, lovet at nedsætte et udvalg til at se på problemerne. Vi håber, at vi hurtigt må nå frem til en afklaring, så vi kan undgå at sætte et unødigt administrativt apparat i gang, og her kan jo det store spørgsmål om byrdefordelingen mellem stat og kommuner komme til at spille ind.

Spørgsmålet om terminologien har været drøftet i udvalget, og vi er glade for, at der har fundet en forenkling sted; vi siger tak for, at ministeren på væsentlige punkter har fulgt det forslag, der i købstædernes sociale udvalg er fremsat af socialdirektør Orla Jensen.

Der er en ting, som kan glæde mig og mit parti, og det er, at man på flere områder har henvist til socialreformkommissionen og udtalt ønske om, at den nu skal tage det ene og det andet spørgsmål op. Det kan kun glæde os. På mandag er det 3 år siden, vi her i dette ting enstemmigt vedtog at nedsætte en socialreformkommission. Drøftelser har fundet sted, og udvalg har arbej-

det med sagerne. Vi håber, at vi inden for en overskuelig tid også må kunne nå frem til et resultat. Med anerkendelsen af og henvisningen til dette udvalg har man understreget den betydning for udformningen af fremtidens sociale lovgivning, som socialreformkommissionens arbejde kan ventes at få. Det er også på denne baggrund, at kommunerne får bemyndigelse til at bestemme, at administrationen af reglerne i kapitel 3 kan henlægges til sygekasserne, hvorved man skaber en begyndende forenkling.

Vi gør nu denne lovgivning færdig, men det er jo ikke sådan, at ikrafttrædelsesdatoen er helt fastsat; den afhænger af, hvornår forskellige skattelove, i særdeleshed kildeskatteloven, skal træde i kraft.

Vi har været inde på spørgsmålet om den enlige mor og om den enlige forsørger i det hele taget og problemerne i forbindelse dermed. Vi erkender, at der her er forhold, som vi nøje må være opmærksom på.

I forbindelse med betænkningen kan jeg ikke lade være med at udtrykke en vis forbauselse over den, man må nærmest sige programerklæring, som socialistisk folkeparti har fremsat i sin særudtalelse. Ligger det ikke ud over, hvad der er sædvanligt i betænkninger? Flere af de rejste problemer har udvalget i hvert fald ikke haft til debat, ganske simpelt fordi de ligger uden for denne lovgivnings rammer.

Dette var bemærkninger, jeg har at gøre, og trods visse punkter, som vi godt kunne have tænkt os anderledes, vil jeg på venstres vegne anbefale lovforslagene som en begyndelse til en løsning på og afklaring af familiepolitikken.

Til sidst vil jeg gerne sige, at ved førstebehandling af disse lovforslag pegede jeg på det ønskelige i en støtte til de hjem, som har handicappede børn hjemme. Nu er socialministeren her ikke, men hvis han havde været her, ville jeg have kigget ned på ham og glædet mig over, at han ved en hurtig lovgivning i denne samling har taget dette forhold op. Det siger jeg tak for, nu da jeg ser, at socialministeren er kommet ind i salen.

Vi kan altså anbefale hovedloven og de stillede ændringsforslag samt de lovforslag, som er en følge af hovedloven.

Ager Jensen: Der har jo ikke været de store principielle uoverensstemmelser om forslaget til lov om børnetilskud og andre familieydelse. Diskussionen har i første række drejet sig om nogle praktiske problemer med hensyn til, hvordan man bedst kunne tilrettelægge denne lovgivning. Formålet har været at samle alt om børnetilskud i én lov, og det har vi hilst med tilfredshed.

En nydannelse er en moderskabsydelse til alle. Her har der naturligvis været anledning til overvejelser; men da moderskabsydelsen erstatter visse naturalydelse, som man må erkende tiden er løbet fra, og da man ved at lade ydelsen være generel gør sygekassegrænsen overflødig på dette område, må det hilses med tilfredshed, at ordningen bliver almen. Da ydelsen er skattepligtig, vil de med de største indtægter komme til at betale en betydelig del af den tilbage igennem deres skatter; men der kan i hvert fald ikke herske tvivl om, at det giver den mest rationelle form for administrationen af en moderskabsydelse, at den udbetales til alle.

Diskussionen vedrørende børnetilskud har i første række gået ud på at finde frem til en praktisk form for administrationen. Alle har været enige om, at udbetalingen måtte have det sigte, at beløbene kommer barnet til gode; derfor flytter man ikke alene administrationen fra skattevæsenet, hvor den ligger nu, men man vil også i de fleste tilfælde udbetale beløbet til moderen for at understrege, at hun bør administrere pengene til barnets tarv.

Det har der som sagt ikke været principiel uenighed om, men da lovforslaget var til første behandling, gjorde vi opmærksom på, at vi ikke kunne gå ind for den ordlyd, en del af paragrafferne havde, idet man ikke kan forlange, at menigmand skal kunne forstå en lov, hvorefter en moder f. eks. skulle have børnetilskud efter § 2, stk. 2, eller måske efter en anden paragraf. Det kunne jo næsten blive nødvendigt, at en sådan mor havde en sagfører

med for at finde ud af, hvad der står i loven. Derfor har vi ønsket særlige betegnelse for de forskellige ydelser.

Vi har fra administratorerne, såvel de kommunale organisationer som socialinspektørforeningen, modtaget mange henvendelse om at få loven formuleret således, at den blev umiddelbart forståelig for alle. Men først efter langvarige forhandlinger, dels med socialministeren, dels senere med familieministeren, er det lykkedes at få indført nogle ændringer, således at den nu er mere forståelig. Vi kunne fra vor side have ønsket, at man var gået endnu længere med at klargøre lovens bestemmelser, men vi har ønsket at sige tak for de ændringer, vi endelig er nået frem til.

Det største stridspunkt har dog været § 3, der jo ikke er affattet sådan, at den kan forventes at træde i kraft efter den nuværende ordlyd, idet der i den anvendes udtrykket „skattepligtig indkomst“. Der foreligger et ændringsforslag om, at loven skal træde i kraft samtidig med kildeskatten, og man må vel forvente, at det er regeringens hensigt inden da at have afskaffet skattefradragretten. Derefter vil begrebet „skattepligtig indkomst“ være et andet end det, man i dag kender.

Men bortset fra denne mere formelle betragtning måtte man forstå af udvalgsforhandlingerne, at ingen var helt tilfreds med paragraffen, således som den var udformet, og det første spørgsmål, der umiddelbart melder sig, er, om andre end de i § 2, stk. 2, nævnte personer med en indtægt under den foreslåede grænse har bedre mulighed for at klare sig selv og børnenes tilværelse end dem, man her har tænkt at give en ekstra ydelse. Udvalget har fra mange sider fået henvendelse om at lade dette ekstrabeløb gælde for alle under en vis indtægtsgrænse. Ministeren har imidlertid opgjort dette til at ville koste ca. 50 mill. kr. Jeg er ikke sikker på, at dette beløb er rigtigt, thi her vil det være naturligt at regne med en husstandsindkomst, og så vil det sikkert i mange tilfælde være

[Asger Jensen.]

sådan, at indkomsten vil komme til at overstige den fastsatte grænse.

Også her er der grund til at tænke på administrationen. Det er meget små beløb, det i det hele taget drejer sig om, og de skal gradueres efter familiens indkomst. Det lykkedes os her at få ministeren til at tiltræde et ændringsforslag om, at dette beløb udbetales én gang om året.

Man kunne derudover rejse det principielle spørgsmål, om denne sociale transgrænse overhovedet hører hjemme i nærværende familielovgivning. Jeg tror, at vi fra alle sider i folketinget er villige til at se på det begreb, der hedder restfattigdommen, men det er nok sandsynligt, at det ville være mere logisk at løse dette problem over en helt anden lovgivning.

På alle andre områder opretholder man det princip her i lovforslaget, at der til alle grupper gives ensartede ydelser, og det tror jeg også ville være mest konsekvent her, hvor det drejer sig om en familiepolitik. Derfor havde vi egentlig helst set, at denne paragraf var udgået af nærværende lovgivning, og at regeringen så havde foreslået en anden form, hvorunder man kunne komme de mindstbemidlede til undsætning og på en sådan måde, at alle blev stillet lige for loven. Nogle af de grupper, man her vil tilgodese, har i forvejen andre goder. F. eks. modtager nogle af dem beløb, der ikke er skattepligtige, og andre får visse nedslag i deres skattepligtige indkomst. Men alligevel fastholder regeringen, at andre, der ikke har disse goder, og hvis indtægt også ligger under den foreslåede grænse, skal være uden hjælp efter § 3.

Jeg skal derfor henstille til familiens minister snarest at komme med forslag om en ændring af § 3 eller med en generel løsning på anden måde, f. eks. over den egentlige sociallovgivning.

Jeg har her i tinget og i udvalget gentagne gange rejst problemet om mødre med mindre børn, f. eks. under 2-3 år. Statistikken i dag viser, at en meget stor del af de yngre mødre ikke holder op med at arbejde, når de bliver gift, men derimod når de får børn — og i den udmærkede hensigt at blive hjemme for at være sammen med deres børn. Vi står her på linje med Dansk Kvindesamfund, der over for

udvalget har fremsat det ønske, at der gives ekstra hjælp til mødre med små børn. Det synes, som om socialistisk folkeparti i særlig grad ønsker, at også mødre med små børn skal være beskæftiget ude i erhvervslivet. Jeg tror ikke, at man ud fra et familiepolitisk synspunkt skal opstille dette som noget ønskværdigt; men man bør give mulighed for, at der bliver en virkelig valgfrihed for unge mødre med hensyn til, om de vil arbejde ude eller de vil have lov at være i deres hjem sammen med deres børn. Vi er tilhængere af frihed på dette område, og det er SF formentlig også — ja, man kan endda af den betænkning, der er afgivet, få det indtryk, at de er indstillet på den samme frihed, som man ser, når man kommer til de østlige lande i Europa, hvor kvinder i stor udstrækning på lige fod med mændene deltager i vejarbejder og i bygningsarbejder og arbejder på alle andre områder. Hvis socialistisk folkeparti vil opstille dette som idealtilstande, må jeg erklære mig uenig med partiet, og derfor tror jeg, det havde været bedre, hvis man havde kunnet finde frem til en sådan ordning, at der blev mere reel valgfrihed for disse mødre.

Jeg vil for klarheds skyld tilføje, at jeg ikke mener, at problemet alene drejer sig om enlige mødre, men at det drejer sig om alle mødre, da en meget stor del af dem i dag må bidrage til hjemmets økonomi, når store skatter og huslejer skal betales. Jeg mener altså, man kunne finde frem til en lovgivning, der havde et stærkere familiepolitisk sigte end nærværende lovforslag, men da det på mange områder betyder et fremskridt, vil jeg på det konservative folkepartis vegne, med undtagelse af fru Lis Møller, anbefale tinget at stemme for lovforslaget.

Jeg skal endnu blot knytte en enkelt bemærkning til det, fru Astrid Skjoldbo sagde på det socialdemokratiske partis vegne om, at det havde været ønskeligt, om klienterne — eller hvad vi nu vil kalde disse kunder — kun havde ét kontor at henvende sig til. Jeg synes, at denne udtalelse lover godt for arbejdet i socialreformkommissionen. Det er jo et ønske, der fra så mange sider er stillet op, at borgerne ikke skal løbe fra det ene kontor til det andet, og hvis man har viljen hertil fra alle sider, også

[Asger Jensen.]

fra det store socialdemokrati, hvad der jo her blev givet udtryk for, så er jeg sikker på, at man kan nå frem til noget godt i socialreformkommissionen.

Jeg skal anbefale at stemme for de ændringsforslag, der er stillet af ministeren og tiltrådt af udvalget, og jeg skal ingen bemærkninger gøre om de 4 konsekvenslovsforslag.

Hanne Reintoft: Det er ikke et helt enigt udvalg, der indstiller dette lovforslag til videre behandling. Der er vel også store og principielle divergenser i de forskellige partiers holdning til denne lovgivnings idé og retningslinje, måske endda større, end betænkningen viser. Dette skyldes måske, at lovforslaget i ordets egentlige forstand er et snævert lovforslag. Bevillingerne er for små, de befolkningsgrupper, der skal have den hjælp, lovforslaget omfatter, er i flere tilfælde også for små, og vi må se i øjnene, at vi, når vi vedtager lovforslaget, ikke foretager en tilbundsående løsning af de problemer, der er omhandlet i lovforslaget. Når SF alligevel kan støtte lovforslaget, er det, fordi vi i det ser begyndelsen til noget rigtigt.

Vi kan ganske klart støtte den tanke, at børnetilskud udbetales som et almindeligt, generelt tilskud til hver familie og holdes uden for skatteoprævningen, også således at det ikke længere kan tilbageholdes ved skatterestance. Vi håber, at det heller ikke kan modregnes i andre offentlige ydelser, f. eks. i perioder, hvor folk er henvist til at søge offentlig hjælp.

Jeg vil i den forbindelse gerne spørge ministeren ganske konkret: efter den nylig vedtagne ændring i forsorgslovens § 58 kan arbejdsløse med store forsørgerbyrder få suppleret deres understøttelse, idet man erkender at disse forsørgere efter den nye lov om arbejdsløshedsunderstøttelse i visse tilfælde kan være ringere stillet end efter den gamle lov. Er der nu risiko for, at denne ekstra ydelse „modregnes“ i børnetilskuddene?

Der har været en del diskussion om, hvorledes børnetilskuddet skal udbetales. Man er blevet stående ved, at det skal udbetales til moderen; det er vi tilfredse med, og vi har allerede foreslået det, da lovforslaget blev fremsat første gang.

§ 3 i dette lovforslag har, som hr. Asger Jensen også har været inde på, været genstand for megen diskussion. Dens idé er, at der til to lavtlønsgrupper, nemlig enlige forsørgere og invalide- og folkepensionister, kan ydes et supplerende tilskud. Det ekstra tilskud, der ydes, er særdeles ringe, og vi må se i øjnene, at det kun betyder en mikroskopisk forbedring i en i forvejen streng tilværelse. I SF havde vi dels meget gerne set, at denne øgede hjælp blev større, betydelig større — vi kan ikke være vor restfattigdom bekendt — dels havde vi meget gerne set den udvidet også til at omfatte andre lavtlønsgrupper. Vi ved fra flere undersøgelser, at den lavtlønnede arbejder med flere børn har en lige så ringe levefod som f. eks. flere af pensionisterne. Når vi har afholdt os fra at stille ændringsforslag, skyldes det, at vi har måttet bøje os for, at man ikke for øjeblikket fra regeringens side kan, eller skal vi hellere sige vil, skaffe penge hertil, og videre skyldes det den betænkelighed, som også vi nærer ved tilskudsberegningen ud fra den skattepligtige indkomst. Det er vist erkendt fra mange sider, at det kan give en uretfærdig fordeling, og vi har accepteret, at et udvalg i skattedepartementet arbejder med problemet. Men jeg vil gerne understrege, at SF stoler på og regner det for nødvendigt, at hjælpen snarest udvides.

Moderskabsydelsen har været genstand for en del polemik. Ydelsen er ringe. De velstillede må antagelig tilbagebetale det meste af den i skat, de mindre velstillede får reelt ikke meget større ydelser end før, når den særlige mælkehjælp og måske også mødrehjælpens spædbørnsudstyr falder bort. Nu vil vi selvfølgelig i SF til enhver tid foretrække kontante pengeydelse fremfor naturalydelse, der må betragtes som en absolut forældet form for hjælp. Moderskabsydelsen er nok for ringe, men den er i princippet rigtig. Lige så vel som socialpolitik ikke for ofte skal bruges til indkomstfordeling på tværs i vort samfund fra indkomstlag til indkomstlag — det kan gøres meget bedre over den økonomiske politik — lige så velegnet er socialpolitikken til at skabe en vis indkomstfordeling over det enkelte menneskes liv, så man lettes i de år, hvor man har de store forsørgerbyrder.

Et konservativt medlem har taget sær-

[Hanne Reintoft.]

standpunkt under henvisning til, at det er bedre at hjælpe få godt end mange lidt. Argumentet kan have sin rigtighed, hvis man ikke anlægger den lige nævnte betragtning. Da der imidlertid ikke foreligger noget som helst konkret ændringsforslag om en større ydelse til nogen, vil særstandpunktet dog kun medføre, at ingen overhovedet fik noget. Forstå det nu, hvem der kan; de enlige mødre kan det f. eks. næppe, og der tales jo netop i dette parti meget ofte om de enlige mødres særligt urimelige vilkår. Jeg har aldrig regnet det for andet end propaganda; befolkningen vil sikkert få rig lejlighed til at erfare det samme.

Vi kan gå ind for de foreslåede ændringer med hensyn til erstatning for tabt arbejdsfortjeneste ved svangerskab og fødsel; men vi må understrege, at vi mener, enhver kvinde har ret til en ordentlig barselhvile på 3-4 måneder med fuld lønkompensation. Det er ikke sundt at gå i arbejde 4-6 uger efter en fødsel, hverken fysisk eller psykisk; mange er ikke færdige med at amme, og det koster i det lange løb både mor og barn og dermed også samfundet mange sygedage, meget ubehag og også udgifter; hvis man vil acceptere det sidste synspunkt.

Udvalget har løseligt diskuteret eventuelle større økonomiske ydelser for at holde primært de enlige, subsidiært alle mødre hjemme nogle år efter en fødsel. SF lægger megen vægt på omsorgen for mor og barn, både for det enkelte individ og for dets tilpasning og tilhørsforhold til samfundet. Vi havde derfor ønsket at præcisere vor stilling med arbejdet i det af ministeren nedsatte udvalg til undersøgelse heraf for øje, idet vi har anset emnet for alt for alvorligt til, at vi kunne binde os til løselige, ikke særlig gennemdiskuterede bemærkninger i betænkningen, specielt da vi ikke fandt, at der blev taget hensyn nok til vore synspunkter.

Jeg skal ikke gå nærmere ind på hr. Asger Jensens betragtning om østlandene, og jeg må også indrømme fru Astrid Skjoldbo, at jeg hverken har gennemtænkt problemet for ællingers eller for åbers vedkommende. Jeg tror derimod, vi har gennemtænkt det temmelig grundigt for kvindernes. At udvalget er nedsat, er vi tilfredse med.

Må jeg til sidst personlig slå et slag for en

upågtet, men ofte hårdt ramt person, der i og for sig også må falde inden for rammerne af det, man kalder familierpolitik. Det er den bidragspligtige mand med lav indtægt, ham, der er lavtlønnet, ofte arbejdsledig og måske dårligt tilpasset, men som har bidragspligt over for børn uden for eller fra et opløst ægteskab. Erkender vi, at enlige forsørgere med meget lave indkomster bør have særtilskud, bør han også have det. Det er meget, meget svært at få bidragsgæld eftergivet ude i kommunerne, og de, der har haft med revalideringsarbejde at gøre, f. eks. i „Lænken“ eller på Kofoeds Skole, ved, at en stor bidragsgæld næsten kan umuliggøre gentilpasning til arbejdsmarkedet for en sådan mand, fordi skyldige skatter og bidrag, så snart man har fået ham i arbejde, væltes over på ham og får ham til at finde det hele håbløst.

Til sidst: det er intet velopbygget lovforslag, og det er et sparsomt lovforslag, men der ligger principper og ideer i det, som SF kan støtte, hvorfor vi skal anbefale det til videre behandling.

Grethe Philip: Jeg har allerede tidligere givet udtryk for, at jeg i princippet betragter det foreliggende lovforslag om børnetilskud og de forslag til ændringer i anden lovgivning, der er afledt heraf, som et meget væsentligt fremskridt, der indebærer store fordele for familier med børn. Navnlig adskillelsen fra skattelovgivning og det dermed fremrykkede tidspunkt for ydelse af børnetilskud samt indførelse af en moderskabsydelse betyder en væsentlig øget støtte til familier i barnets første leveår, hvad jeg betragter som noget meget værdifuldt.

Vi har under det lange og meget omfattende udvalgsarbejde været inde på en hel del problemer i tilknytning til lovforslaget, herunder også det spørgsmål, om man i lovforslaget havde anvendt en hensigtsmæssig og klar terminologi. Resultatet er blevet, som det fremgår af betænkningen, at familierministeren har fremsat forskellige ændringsforslag til ændring af terminologien, og jeg betragter dette som en stor fordel. Meningen må jo være, at en lov skal kunne læses nogenlunde let også af almindelige mennesker.

Blandt de spørgsmål, vi har været inde på under udvalgsdrøftelserne, er også spørgs-

[Grethe Philip.]

målet om administrationen af barseldagpengene, idet der kunne være en vis uenighed om, om den burde ligge hos socialkontorerne eller i sygekasserne. Jeg er for mit eget vedkommende glad for, at man fastholdt i hvert fald i princippet det oprindelige forslag om, at administrationen skulle lægges i socialkontorerne; det ligger helt på linje med, hvad vi fra mit partis side i øvrigt går ind for: at man så vidt muligt skal samle og forenkle administrationen, og jeg betragter dette som et bidrag hertil. At man så har åbnet en ventil for, at administrationen i særlige, enkelte kommuner kan overgives til sygekasserne, har jeg ikke noget imod. Det kan måske navnlig i en overgangsperiode være hensigtsmæssigt i betragtning af, at det hidtil har været sygekasserne, der har administreret dette område.

De enlige mødres problemer har været til særlig drøftelse. De enlige mødre får jo nu på forskellig måde en række økonomiske forbedringer; men alligevel har man en fornemmelse af, at der sidder mange enlige kvinder, som har uhyre vanskeligt ved på én gang at klare situationen økonomisk og samtidig — og måske ikke mindst — at få kræfter til i tilstrækkeligt omfang at være sammen med børnene og være noget for børnene.

Jeg tror, det for mange af disse enlige kvinder er en overordentlig stor belastning at have heldagsarbejde ude. Derfor må det være nærliggende at overveje, om man ikke kunne komme frem til en løsning, sådan at disse kvinder i hvert fald fik en mulighed for at vælge halvdagsarbejde. Jeg vil gerne specielt i relation til, hvad der har været fremført af fru Hanne Reintoft, sige, at jeg er selv meget betænkelig ved at lade kvinderne være helt borte fra arbejdsmarkedet i en periode, i hvert fald hvis den strækker sig over flere år; men jeg tror, det ville være en overordentlig stor fordel, hvis vi kunne give dem mulighed for at arbejde på nedsat arbejdstid, så de på én gang bevarede tilknytningen til arbejdsmarkedet og samtidig fik noget mere tid til at være hjemme. At der også kan foreligge problemer for gifte kvinder med småbørn, er jo givet, og jeg vil derfor gerne takke familieministeren for det tilsagn, der er givet i udvalget om nedsættelse af et hurtigt

arbejdende udvalg, som skal se nærmere på alle disse spørgsmål.

Jeg kan måske lige tilføje, at socialistisk folkeparti i sin mindretalsudtalelse har udtrykt forskellige betænkeligheder ved de betragtninger, udvalget i øvrigt har gjort gældende. Når man ser hele mindretalsudtalelsen — som jo i nogen grad har karakter af en programudtalelse — igennem, har jeg nu alligevel indtryk af, at forskellen i opfattelse måske ikke er så forfærdelig stor; jeg har i hvert fald fæstet mig ved, at man har en bemærkning om, at hvis en kvinde af helbredsmæssige eller sociale årsager ikke magter såvel erhverv som børnepasning, bør hun efter særlig ansøgning have ret til en pensionslignende ydelse, der sætter hende i stand til under rimelige vilkår at være hjemme hos sit barn. Ja, men når man siger det fra socialistisk folkepartis side, så er vi jo ikke så forfærdelig langt fra hinanden, og så håber jeg, vi kan få et godt videre samarbejde også på det område.

At målet på længere sigt er en udvidelse af barselhvileperioden, ja, det kan jeg ganske give min tilslutning til, samtidig med at jeg dog gerne vil understrege, at det i så fald må være helst det offentlige, der betaler, men i alle tilfælde en kollektiv finansiering, der skal finde sted i tilfælde af en længere barselhvileperiode.

Jeg vil også gerne takke familieministeren for det tilsagn, der er givet om, at man skal anmode socialreformkommissionen om at overveje spørgsmålet om en mere kollektiv finansiering af den del af barseldagpengene, der også fremover vil komme til at hvile på arbejdsgiveren i henhold til den lovgivning, som vi nu er i færd med at vedtage. Der er stadig væk problemer tilbage, selv om de er meget mindre, end de var tidligere. Der er stadig væk en vis diskriminering fra de arbejdsgiveres side, der kommer i den situation, at deres kvindelige medhjælpere bliver gravide, og det fører også til en vis diskriminering mellem mænd og kvinder på ansættelsestidspunktet, idet der stadig kan være en vis fordel ved at ansætte en mand. Jeg ansér det for ønskeligt, om man kunne komme helt bort fra denne diskriminering.

Drøftelserne i udvalget har jo ellers i væsentlig grad drejet sig om § 3, altså den paragraf, som vedrører det indtægtsregulerede tillæg til børnetilskuddet til såvel en-

[Grethe Philip.]

lige som pensionister. Jeg hører til dem, som ikke har været glad for den formulering, § 3 har fået. Jeg mener dels, at de indtægtsregulerede tillæg, når det drejer sig om så små beløb, som der her er tale om, medfører en urimeligt stor administration, og jeg mener også, at vi i øvrigt i vor lovgivning er i fuld fart bort fra de indtægtsregulerede bidrag — jo også i det, vi netop nu er i færd med at vedtage — og derfor er det uheldigt at indføre et sådant ganske lille indtægtsreguleret bidrag.

Dertil kommer jo, at man med en vis rimelighed kan spørge, om det er så givet, at enlige med ganske små indkomster skal have dette tillæg, medens man ikke giver det til forsørgere med tilsvarende indkomster. Jeg har selv været inde på den tanke, om man ikke kunne gå en anden vej. Jeg vil gerne understrege, at jeg selvfølgelig er klar over, at der sidder folk med meget små indkomster, som i allerhøjeste grad har brug for at hjælpes. Mine betænkeligheder ved § 3 går altså ikke ud på, at jeg synes, det på nogen måde er for flot, hvad der ydes, men derimod på, at jeg synes, det er en uheldig form, man har valgt, og jeg har været inde på den tanke, om man i stedet for kunne give hjælpen i form af rigeligere bevillinger til mødrehjælpen. Jeg har ikke kunnet komme igennem med disse synspunkter, og jeg må jo så sætte min lid til, at man fra regeringens side vil opfylde det løfte, der er givet om, at man yderligere vil overveje § 3, også i forbindelse med de overvejelser, der sker omkring hele begrebet den skattepligtige indkomst, og jeg håber, at man så kan finde frem til en anden formulering, som jeg mener er mere tilfredsstillende.

Efter disse bemærkninger kan jeg anbefale at stemme for de ændringsforslag, der er stillet af ministeren, og til sin tid at stemme for lovforslagene som helhed.

Inger-Lise Bech Hansen: Som jeg udtalte ved første behandling, er LC positivt indstillet til lovforslaget, og jeg skal derfor fatte mig i korthed.

Det er mig en glæde, at man ikke har fundet grundlag for at sænke aldersgrænsen for udbetaling af børnetilskud, så alle under 18 år nu kommer med. Jeg vil håbe, at det

vil være en tilskyndelse til, at alle forældre vil give deres børn en uddannelse.

Med hensyn til § 3 kan jeg se, at der er et problem, der skal løses, hvad enten det nu skal gøres på den ene eller den anden måde, og jeg vil ligesom de øvrige partiets ordførere henstille til ministeren at tage nævnte paragraf op til behandling igen. Ligeledes vil jeg opfordre til, at behandlingen går lidt rask; alt skulle ikke gerne gå med skildpaddefart.

I modsætning til SF's opfattelse med hensyn til de kvinder, der går hjemme i en længere periode for selv at passe deres børn — hvad der uden tvivl ville være et ubetaleligt gode for børnene, kvinderne og samfundet — skal jeg udtale, at jeg ikke tror, det vil volde vanskeligheder for disse kvinder at vende tilbage til erhvervslivet. Man er allerede på nuværende tidspunkt godt i gang med opskoling af kvinder, der har været borte fra erhvervene. Giver man disse hjemmegående, børnepassende kvinder rimelige vilkår, vil disse penge komme rigeligt tilbage til samfundet i form af færre neurotiske mennesker.

I øvrigt vil jeg gentage fra mit første indlæg, at spørgsmålet om børnetilskud ville være løst på en administrativt lettere og bedre måde, hvis man havde benyttet liberalt centrums skattereformforslag og dermed ladet børnetilskuddene få en sådan størrelse, at de var en virkelig støtte for familien, som jeg mener er det fundamentale i vort samfund.

Alt i alt rummer lovforslaget med ændringsforslag så væsentlige forbedringer, at vi kan stemme for det.

Lis Møller: Jeg vil gerne begrunde, hvorfor jeg ikke kan stemme for dette lovforslag.

Jeg er enig med mindretallet, venstre, mit eget partis medlemmer og fru Grethe Philip, i deres betragtninger vedrørende lovforslagets § 3. Jeg mener, det er forkert at lade en paragraf blive stående, når også andre af udvalgets medlemmer — ud over mindretallet — har erkendt, at den er yderst mangelfuld. Det er efter min mening ikke tilstrækkeligt, at man senere kan se på, hvilke kategorier der er glemt, og som rettelig burde have været med her. Det kunne være gjort nu, især da loven alligevel først skal træde i kraft samtidig med kildeskattens

[Lis Møller.]

indførelse, altså formentlig tidligst til januar 1969.

Lovforslaget opererer endvidere med en række forskellige satser, som må ændres, inden loven træder i kraft, fordi folketinget i mellemtiden, formentlig da, har afskaffet skattefradragene. Hvorfor så vedtage lovforslaget nu?

De fleste af lovforslagets øvrige bestemmelser kan jeg acceptere; men jeg havde gerne set, at der var givet mulighed for dispensation, så børnetilskuddet kunne gives ud over det 18. år, hvis barnet eller børnene stadig er under uddannelse. Det medfører ofte meget store vanskeligheder, når forældrene eller den enlige forsørger midt under barnets uddannelse fra dets 18. år skattemæssigt ikke længere regnes for forsørger og samtidig fratages børnetilskuddet.

Når jeg ikke kan stemme for lovforslaget i dets helhed, er det, fordi jeg ikke på nuværende tidspunkt kan gå ind for en moderskabsydelse til alle uanset indtægt.

Fru Hanne Reintofts bemærkninger om det konservative folkeparti og de enlige mødre vil jeg lade stå for sig selv. Man kan jo vælge at snakke om tingene, eller man kan vælge at prøve på at gøre en indsats.

Jeg er helt klar over, at moderskabsydelsen er skattepligtig, så en del af pengene går ind i statskassen igen. Det hævdes fra forskellig side, at administrationen vil sluge de penge, der spares ved at begrænse moderskabsydelsen til f. eks. mennesker under sygekassegrænsen. Når det centrale personregister er oprettet og kildeskatten administreres igennem det, er det overhovedet ikke noget administrativt problem at undlade at betale moderskabsydelse til familier, hvis indtægter overstiger et eller andet af folketinget fastsat beløb. Det er en fuldstændig automatisk proces.

Hvis Danmark havde løst alle sine sociale problemer, havde jeg intet imod, at vi gav moderskabsydelse til alle, og så så jeg også gerne, at man gav mødre med små børn en økonomisk støtte, så de selv kunne vælge, hvorvidt de ville være hjemme og passe deres børn eller de ville blive ude på arbejdsmarkedet. Men Danmark har mange uløste sociale problemer; der er mange huller i vor sociallovgivning. Moderskabsydelsen hjælper ikke tilstrækkeligt dér, hvor

der er brug for hjælp; giver vi til alle, så hjælper vi ikke nogen; de dårligst stillede i vort land bliver ved med at være de dårligst stillede. Så længe vi ikke har plejehjem nok til alle vore ældre medborgere, der har brug for hjælp, så længe vi ikke har plejehjem nok til alle de langvarigt syge, så længe vi ikke har råd til at yde plejeløn til alle forældre med hjemmeboende handicappede børn, så længe vi har pladsmangel på de børnepsykiatriske afdelinger, så der er flere års ventetid, så længe forældre må vente i årevis for at få deres dybt åndssvage børn på institution, så længe vi har sovesale med 32 senge på åndssvagecentrenes institutioner, så længe de dårligst stillede enlige mødre og familier med mange børn er henvist til saneringsejendommenes baggårde, så længe mennesker, der er afhængige af andre mennesker, har så dårlige kår, som mangfoldige af dem har i dette land, så længe mener jeg ikke, at vi har råd til at yde hjælp til mennesker, der kan klare sig selv.

(Kort bemærkning).

Hanne Reintoft: Jeg er ganske enig med fru Lis Møller i, at det drejer sig om at gøre noget og ikke bare tale om det; derfor stemmer socialistisk folkeparti i dag for en moderskabsydelse, der vil være begyndelsen til noget godt. Fru Lis Møller stemmer ikke for den og gør derfor ikke noget. Jeg håber da ikke, jeg af fru Lis Møllers udtalelser skal forstå, at hun vil drage diskussionen om privat småveldædighed ind i folketingets arbejde.

(Kort bemærkning).

Astrid Skjoldbo: Jeg vil gerne have lov at sige til fru Lis Møller, at jeg da ikke tror og heller ikke har regnet med, at vi skal løse alle sociale spørgsmål i samfundet over dette lovforslag, der vedrører børnetilskud og andre familieydelse.

Flere ordførere har omtalt spørgsmålet om supplerende tilskud til familier med små indtægter, og jeg vil gerne knytte et par enkelte bemærkninger til dette spørgsmål. Spørgsmålet om supplerende børnetilskud til de lavtlønnede grupper i samfundet kan jo ses ud fra forskellige synspunkter. Det helt rigtige ville efter min formening være, at spørgsmålet blev løst på arbejdsmarkedet,

[Astrid Skjoldbo.]

der jo dog har den største pligt til at løse lavtlønsproblemet. Det vil kun blive lap-perier, der kan ske ved, at lovgivningsmagten forhøjer børnetilskuddene.

Selvfølgelig vil vi i mit parti — og det har vi da altid gjort så stærkt, som vi kunne — arbejde for at afskaffe restfattigdommen. Spørgsmålet er blot, på hvilke fronter der bedst kan sættes ind. Men nu skal spørgs-målet jo undersøges i skattedepartementet, og det vil vi afvente.

I øvrigt har socialministeren fremsendt et lille ændringsforslag, der dog nærmest er af redaktionel karakter, og jeg vil derfor ved forhandlingernes slutning foreslå lovforsla-gene henvist til fornyet behandling i ud-valget.

Ministeren for familiens anliggender (Camma Larsen-Ledet): Formålet med denne lovgivning har jo, som det er alle i denne sal bekendt, været at samle alle børnetilskud i én og samme lov, og derfor forekommer det mig, at det er helt naturligt, at man også har fået § 3 med.

Liberalt centrums repræsentant gav udtryk for heroppe, at man var vældig godt tilfreds med, at børnetilskuddene kom til at omfatte alle børn under 18 år. Det er rig-tigt, at man i udvalget har drøftet, om vi skulle bibeholde den nugældende ordning, som går ud på, at hvis barnet selv er skatte-pligtigt, bortfalder børnetilskuddet. Ud-valget har jo indhentet statistiske oplysning-er, som går ud på, at kun 2 pct. af de unge under 18 år tjener over 10.000 kr., og på grundlag af dette tal har man altså ment, at det ikke var rimeligt at bibeholde den nu-gældende ordning, og i stedet bakker man det op, der er foreslået i lovforslaget.

Som det er sagt fra flere sider, er der altså ikke de store principielle forskelle i anskuel-ser over for lovforslaget, og det har natu-rligvis glædet mig overordentlig. Men med hensyn til § 3 har der jo fundet en meget dybtgående debat sted om rimeligheden af denne paragraf, og det er her i dag fra taler-stolen sagt, at man ikke mener, det er rime-ligt at vedtage denne bestemmelse på nu-værende tidspunkt. Dertil vil jeg gerne sige, at vi inden for regeringen og inden for socialdemokratiet er af den opfattelse, at

den enlige forsørger har brug for dette til-læg, og at andre grupper, nemlig invalide- og folkepensionister, som begge får pension og altså kun får til dækning af deres egen forsørgelse, også bør have det ekstra tilskud, for at de ikke skal være dårligere stillet end andre familier med børn. Vi kan altså ikke se rimeligheden af ikke at bibeholde § 3.

Som det er sagt af flere ordførere vil en udvidelse af § 3 til at omfatte alle familier med børn komme til at koste ca. 50 mill. kr. yderligere. Som lovforslaget er udformet, er der kun tale om et beløb på 8 mill. kr. til de grupper, der er nævnt, men hvis alle under den foreslåede grænse skal omfattes af reg-len, skal der altså yderligere 50 mill. kr. til, og vi mener fra regeringens side, at det er der ikke for øjeblikket statsfinansielle for-udsætninger for.

Man har sagt her både fra konservativ og fra radikal side, at vedtagelsen af § 3 vil sætte et apparat i gang, som betyder store administrative udgifter. Det er jo ikke rig-tigt, for der er kun tale om grupper, som i forvejen får tilskud. Denne tale om et kæmpemæssigt administrativt apparat, der sættes i gang, er altså for mig at se bare en tom floskel.

Der er, som det også er sagt her, af skatte-departementet iværksat en undersøgelse for at finde ud af, hvad man i de forskellige ministerier har af lovbestemmelser; som anvender begrebet skattepligtig indkomst. Når dette materiale er hentet hjem, skal det bearbejdes, så man kan se, om det er rime-ligt fortsat at have dette begreb, eller man skal gå andre veje. Den dag skattedeparte-mentet har et resultat af denne under-søgelse, må vi naturligvis i familieministeriet nøjere se på det og også overveje, hvad vi så skal gøre i forbindelse med § 3. Men vi har altså ment, at vi må afvente dette resultat fra skattedepartementet.

Fra forskellig side har man givet udtryk for, at man hellere ville have beløbet anvendt på anden måde end foreslået i § 3, og fra radikal side er det foreslået, at beløbet even-tuelt skulle betales over mødrehjælpen. Jeg ved ikke, hvordan de radikale forestiller sig det praktiseret. Lad os f. eks. se på enen omkring Viborg, hvor man er helt under-udviklet, når det gælder mødrehjælp. Hvor-dan skulle man deroppe kunne gøre brug af love, hvis vi sagde: nu får mødrehjælpen

[Ministeren for familiens anliggender.]

disse flere penge og skal administrere dem over for de grupper, der her er tale om, bl. a. folke- og invalidepensionister og enlige forsørgere. Hvordan skulle pengene komme fra disse steder ind til mødrehjælpsinstitutionen? Vi foreslår det, at det skal være kommunerne, der skal løse opgaven, og på den måde tror vi pengene er mere retfærdigt fordelt og også mere rimeligt.

Blandt de ting, man også har drøftet intenst, er en social ydelse til den enlige moder, en ydelse, der omtrent skulle dække den enlige moders egen eksistens. Jeg vil gerne slå fast, at jeg tror, det er en meget stor belastning for mange enlige mødre med spædbørn både at passe barnet, passe hjemmet og passe et arbejde, og jeg mener derfor, at man meget nøje må overveje, om vi ikke kan finde udvej for at hjælpe disse enlige mødre, der har behov for at være hjemme og passe deres eget barn.

Man har i udvalget i forbindelse med samrådet set på forskellige tal, og der er for familieministeriet forelagt resultatet af en undersøgelse af, hvordan man kunne hjælpe enlige mødre f. eks. gennem en social ydelse lig med folkepensionens grundbeløb i op til 4 måneder — en grænse, man ikke har grebet ud af den blå luft, men som man er kommet til igennem en undersøgelse, kvindekommissionen har ladet foretage på Københavns universitet. En sådan 4 måneders ydelse til den enlige moders egen eksistens må man regne med kommer til at koste omkring 25 mill. kr., idet man går ud fra, at kun halvdelen af de enlige mødre har behov for og lyst til at gøre brug af en sådan ordning. Resten, tror vi, vil enten foretrække at være halvdagsbeskæftigede eller vil fortsat helt forblive på arbejdsmarkedet og så lade andre passe barnet. Hvis alle enlige mødre skulle have denne sociale ydelse, ville det altså koste 50 mill. kr. årligt, og man må naturligvis også overveje, om det var en udvej, men i det øjeblik man åbnede mulighed for, at alle enlige mødre fik hjælpen, måtte man jo sige til dem, der gjorde

brug af institutionerne, at de måtte betale fuldt ud, hvad det kostede at have barnet dér.

Jeg har i udvalget lovet at foranledige nedsat et hurtigtarbejdende udvalg, som skal se på spørgsmålet — med henblik ikke bare på de enlige mødre, men også på andre grupper; her er bl. a. nævnt mødre, som går hjemme, og som også kan have problemer; i udvalget har man nævnt grupper som den enlige far eller unge under uddannelse. Jeg mener, at også disse grupper har krav på, at vi undersøger deres forhold nærmere i dette udvalg.

Reglerne om barselhvile har givet anledning til en dybtgående drøftelse af muligheden for at få etableret en kollektiv finansiering af barselhvilen, således at der kom til at gælde andre regler end dem, der findes i lovforslaget. Som det er for øjeblikket, står vi jo jævnlige over for, at gravide kvinder kommer ud for diskrimination på arbejdsmarkedet på grund af den situation, de befinder sig i, og det kan ikke være rimeligt. Jeg har lovet udvalget, at vi overlader til socialreformkommissionen at finde ud af, om der er muligheder for en kollektiv finansiering.

Endvidere må socialreformkommissionen se nærmere på de medhjælpende hustruers dagpenge, som man i udvalget har ment er for små.

Moderskabsydelsen vil, som det fremgår af lovforslaget, koste 48 mill. kr. minus statens udgifter til mælkekort, det vil sige 9 mill. kr. Det er penge, som vi mener er givet godt ud. Vi mener, at den moderskabsydelse, der foreslås i lovforslaget, bør være generel, således at alle familier med et nyfødt barn får denne hjælp, som delvis skal dække de udgifter, der følger med at føde et barn.

Hvis vi skulle følge fru Lis Møllers forslag om at undlade at give moderskabsydelse til familier med højere indtægter, må man vel gå ud fra, at det kriterium, der hidtil har været gældende for mælkekortene, nemlig sygekassegrænsen, også fremtidig

[Ministeren for familiens anliggender.]

skulle fungere som trangskriterium. Det ville sige, at alle familier med to børn og en indtægt på omkring 34.500 kr. skulle have ret til moderskabsydelsen. Så vil det ikke være svært for nogen at finde ud af, at de grupper, der ligger oppe på de højere indtægter, er så små og tæller så få medlemmer, at der virkelig ikke er nogen reelle penge at hente hjem i det forslag, som fru Lis Møller stiller. For i hvilke familier er det, at børnene fortrinsvis fødes? Det er i de unge familier, og jeg tror ikke på, at der i dette land er ret mange unge familier med indtægter over de 35.000 kr. For mig at se er fru Lis Møllers argumentation kun tomme tønder — der som bekendt buldrer mest.

Hvis vi nu skulle følge konsekvenserne op af fru Lis Møllers forslag her om en ydelse efter trangskriterium, så måtte vi jo frygte, at fru Lis Møller ved først-givne lejlighed ville forsøge at torpedere en forhøjelse af børnetilskuddene, der som bekendt også er en generel ydelse, og vi måtte så også forvente, at fru Lis Møller, når vi på andre felter skal i gang med generelle ydelser, vil sige, at det har vi ikke råd til på nuværende tidspunkt, for nu skal vi løse mange andre meget påtrængende opgaver.

Lad mig slå fast, at det forslag, fru Lis Møller kommer med om at spare moderskabsydelsen til de få, der har de høje indtægter, jo ikke på nogen måde afhjælper de mange andre store problemer, der skal løses over sociallovgivningen. Jeg vil da gerne give fru Lis Møller ret i, at der stadig væk er mange opgaver, der skal løses. Men når vi ikke er kommet længere, må fru Lis Møllers eget parti også gøre sig helt klart, at det jo netop er dem, der gang på gang har sagt her oppe fra talerstolen: vi må ikke lade vore udgifter stige højere, end produktionen stiger. Det er de konservative, der gang på gang har været bremseklods, når man ville gå i gang med en større afhjælpning i den sociale sektor. Vi vil meget gerne være med til at løse mange af disse opgaver, men vi løser dem ikke ved bare at spare de gnallinger af penge, der er i dette ikke at yde en generel moderskabsydelse til alle kvinder.

Jeg skulle svare fru Hanne Reintoft på et spørgsmål om, hvorvidt den supplerende hjælp efter forsorgslovens § 58 kan mod-

regnes. Dertil må jeg sige, at en egentlig modregning kan der ikke blive tale om.

Så vil jeg gerne slutte med at sige, at jeg har været helt tilfreds med den positive modtagelse, dette lovforslag har fået, og også gerne vil takke for den positive bearbejdning, hele lovforslaget har fået i udvalget, og jeg har den opfattelse — som også andre har givet udtryk for — at får vi dette lovforslag vedtaget, så har vi fået en god begyndelse til en positiv familiepolitik.

Socialministeren (Bundvad): Jeg vil gerne takke udvalget for dets arbejde med de lovforslag, som vedrører socialministeriets område.

Lovforslaget om ændringer i forsorgsloven indeholder foruden de ændringer, som er en følge af lovforslaget om børnetilskud, forbedringer på 3 områder, som jeg gerne vil nævne.

Der bliver mulighed for at yde en rimeligere hjælp i anledning af fødsel, og hjælpen skal kunne ydes efter en lempeligere trangbedømmelse end den almindelige underholdshjælp. Ændringen får jo en særlig betydning, så længe børnetilskudsloven ikke er trådt i kraft, og når den til sin tid træder i kraft og der udbetales moderskabsydelse, kan bestemmelsen anvendes til ydelse af supplerende hjælp til dem, for hvem moderskabsydelsen ikke er tilstrækkelig.

Jeg vil gerne henlede fru Lis Møllers opmærksomhed på denne ændring. Fru Lis Møllers anke imod moderskabsydelsen er jo bl. a., at man ikke i tilstrækkeligt omfang kan komme de dårligst stillede fødende kvinder til hjælp. Den ændring af forsorgsloven, som vi her er i færd med at vedtage, tager netop sigte på at hjælpe dem, som fru Lis Møller synes vi har forsømt.

Det andet punkt, jeg skal nævne, er, at den almindelige underholdshjælp, der i dag ydes som 85 pct. af folkepensionen, eventuelt med personlige tillæg, nu forhøjes til at være det samme beløb som folkepensionen, og hertil kan der også ydes personlige tillæg. Synspunktet er her, at hvis man ikke ved revalideringsforanstaltninger eller lignende foranstaltninger kan hjælpe en person til at få så megen indtægt, at han kan klare sig, så bør det offentlige ikke være så karrig, som vi hidtil har været.

[Socialministeren.]

Under hensyn til at, børnetilskudsloven først skal træde i kraft samtidig med loven om kildeskat, er der stillet ændringsforslag gående ud på, at disse ændringer gennemføres allerede fra den 1. april 1968. Herunder kommer også en tredje forbedring. Indtægtsgrænsen for modtagelse af børnebidrag for enker og enkemænd og enlige mødre er i øjeblikket på, pristalsreguleret, 13.980 kr. skattepligtig indkomst; den forhøjer vi ved et ændringsforslag til 18.880 kr. De, hvis indtægt ligger under dette beløb, vil kunne få deres børnebidrag, og det skal gælde fra den 1. april 1968. Med denne ændring, der også får betydning for pensionister, der modtager børnetillæg, vil der være foretaget det første skridt til ophævelse af indtægtsreguleringen vedrørende børnetillæg.

Som følge af, at en del af loven som sagt skal træde i kraft den 1. april 1968, medens resten træder i kraft sammen med kildeskatteoven, bliver det nødvendigt med et ændringsforslag vedrørende ikrafttrædelsesbestemmelserne, og et sådant ændringsforslag har jeg tilladt mig at fremsende til udvalget, således at det kan komme til afstemning ved tredje behandling.

P. E. Eriksen: Familienministeren brugte et udtryk, som jeg synes der er grund til lige at hæfte sig ved. Der blev sagt „tom floskel“, når vi har talt om administration og administrationsapparat. Det må da være sådan, at når man fastsætter en grænse, vil det altid give nogen administration, og nu går vi ud fra et tal, som efter anden her i tinget vedtagen lovgivning antagelig aldrig vil komme til at træde i kraft; og derfor må man da sige, at begynder man nu at arbejde med nogle talstørrelser og de ophæves, inden loven træder i kraft, er det unødigt administration.

Må jeg så sige, når jeg nu er heroppe, at derefter drog ministeren noget andet ind i billedet, som til gengæld glædede mig meget stærkt: mødrehjælpen i Viborg. Der blev sagt „underudviklet“, og dette udtryk kan jeg støtte; jeg glædede mig over den tone, det blev sagt i, og ud fra dette må jeg sige, at det tegner godt for Viborgegnen fremover.

Asger Jensen: Ja, nu skal striden mellem Randers og Viborg amter, hvad angår mødrehjælpen, vel ikke afgøres her i dag. Jeg vil forstå ministerens udtryk sådan, at det var neutralt i forhold til den diskussion, der foregår deroppe i Midtjylland.

Men det, jeg gerne ville spørge ministeren om, var, om vi måtte få bare nogle få, ja, jeg kan endda sige bare nogle enkelte eksempler på, hvor det konservative folkeparti har stemt imod eller er gået imod sociale fremskridt. Jeg skal samtidig love ministeren, at hvis jeg får nogle få eksempler, skal jeg nævne dobbelt så mange eksempler, hvor det er det konservative folkeparti, der har måttet drive regeringen frem til sociale fremskridt.

Ministeren for familiens anliggender (Camma Larsen-Ledet): Mit udtryk „tom floskel“ sætter jeg i relation til det, fru Grethe Philip, tror jeg det var, sagde om de urimeligt store udgifter, der er forbundet dermed; så mener jeg, at flosklen er tom.

Så var hr. P. E. Eriksen glad ved den stemmeføring, jeg havde, da jeg omtalte mødrehjælpens muligheder for bedre vilkår i Viborg amt, og det har naturligvis stødt det konservative medlem hr. Asger Jensen, der jo repræsenterer Randers amt; de to amter bejler jo for øjeblikket meget dybt til en ny mødrehjælpsinstitution. Men jeg kan trøste begge de herrer med, at det, vi arbejder med for øjeblikket i familienministeriet, antagelig vil komme begge parter i møde, så begge kan glæde sig.

Til slut har hr. Asger Jensen sagt til mig: nævn mig bare et eneste forslag, hvor de konservative har stemt imod, når den socialdemokratiske regering er mødt med forslag om sociale love. Må jeg have lov at sige, at når vi kommer med sociale love, så er velviljen hjemme, stort set; men den dag vi beder om bevillinger til det, så er det, det kniber. Og har man sagt A, må man jo også sige B. Og her synes jeg det kniber.

(Kort bemærkning).

Gottschalek-Hansen: Når jeg beder om ordet, er det, fordi ministeren for familiens anliggender sagde, at når bevillingerne skulle tiltrædes, så var vi ikke hjemme. Nu er jeg i anciennitet det tredjeældste medlem

[Gottschalck-Hansen.]

af finansudvalget, og jeg er mig ikke bevidst, at jeg i et eneste tilfælde har stemt imod en social bevilling, lige så lidt som nogen af mine partifæller eller andre medlemmer af finansudvalget; tværtimod har der altid været enstemmighed, så jeg vil bede den højtærede minister korrigere sin udtalelse.

Ministeren for familiens anliggender (Camma Larsen-Ledet): Det kan kun blive en gentagelse af, hvad jeg lige har sagt, at jeg erindrer ikke, at de konservative har stemt imod noget socialt forslag, men når vi her i salen er i gang med finansloven, så er det blevet sagt igen og igen, at man skal holde statens udgifter nede, og deri ligger for mig at se, at man generelt skal gøre det.

Hermed sluttede forhandlingene.

Der foretoges først afstemning vedrørende forslag til lov om børnetilskud og andre familiefydelser.

Ændringsforslag nr. 1, § 1, således ændret, ændringsforslagene nr. 2-4, § 2, således ændret, ændringsforslag nr. 5, § 3, således ændret, ændringsforslagene nr. 6-9, § 4, således ændret, ændringsforslag nr. 10, § 5, således ændret, ændringsforslag nr. 11, § 6, således ændret, §§ 7-9, ændringsforslag nr. 12, § 10, således ændret, ændringsforslagene nr. 13 og 14, § 11, således ændret, § 12, ændringsforslag nr. 15, § 13, således ændret, ændringsforslag nr. 16 om en ny affattelse af § 14 og § 14 i den ændrede affattelse, ændringsforslagene nr. 17 og 18, § 15, således ændret, ændringsforslagene nr. 19 og 20, § 16, således ændret, §§ 17-24, ændringsforslag nr. 21, § 25, således ændret, §§ 26-31, ændringsforslagene nr. 22 og 23, § 32, således ændret, ændringsforslag nr. 24, § 33, således ændret, § 34, ændringsforslag nr. 25 om indsættelse af en ny paragraf, §§ 35-37, ændringsforslagene nr. 26 og 27, § 38, således ændret, ændringsforslag nr. 28, § 39, således ændret, ændringsforslag nr. 29 om en ny affattelse af § 40 og § 40 i den ændrede affattelse og § 41
vedtoges uden afstemning.

Lovforslagets overgang til tredje behandling vedtoges uden afstemning.

Man gik dernæst til afstemning vedrørende forslag til lov om ændring af lov om offentlig forsorg. (Forhøjelse af underholdshjælp, hjælp ved fødsel og bortfald af bestemmelser om børnebidrag).

Ændringsforslagene nr. 1-5, § 1, således ændret, ændringsforslag nr. 6 om en ny affattelse af § 2 og § 2 i den ændrede affattelse
vedtoges uden afstemning.

Lovforslagets overgang til tredje behandling vedtoges uden afstemning.

Man gik dernæst til afstemning vedrørende forslag til lov om ændring af lov om folkepension. (Bortfald af børnetillæg).

§ 1, ændringsforslaget om en ny affattelse af § 2 og § 2 i den ændrede affattelse
vedtoges uden afstemning.

Lovforslagets overgang til tredje behandling vedtoges uden afstemning.

Man gik dernæst til afstemning vedrørende forslag til lov om ændring af lov om invalidepension m. v. (Bortfald af børnetillæg).

§ 1, ændringsforslaget om en ny affattelse af § 2 og § 2 i den ændrede affattelse
vedtoges uden afstemning.

Lovforslagets overgang til tredje behandling vedtoges uden afstemning.

Man gik dernæst til afstemning vedrørende forslag til lov om ændring af lov om pension og hjælp til enker m. fl. (Bortfald af børnetillæg m. v.).

Ændringsforslagene nr. 1-3, § 1, således ændret, ændringsforslag nr. 4 om en ny affattelse af § 2 og § 2 i den ændrede affattelse
vedtoges uden afstemning.

Lovforslagets overgang til tredje behandling vedtoges uden afstemning.

Sluttelig foretoges afstemning vedrørende forslag til lov om ændring af lov om den offentlige sygeforsikring. (Ophævelse af regler om barseldagpenge).

§ 1, ændringsforslaget om en ny affattelse af § 2 og § 2 i den ændrede affattelse vedtoges uden afstemning.

Lovforslagets overgang til tredje behandling vedtoges uden afstemning.

Formanden: De seks lovforslag går nu til fornyet behandling i udvalget.

Den næste sag på dagsordenen var:

Anden behandling af forslag til lov om tillægsbevilling for finansåret 1. april 1966-31. marts 1967.

(Første behandling af lovforslaget (nr. 145) findes i tidenden sp. 3776, finansudvalgets betænkning i tillæg D. sp. 5525).

Der var ikke stillet ændringsforslag.

Lovforslagets paragraffer og spørgsmålet om dets overgang til tredje behandling sattes til forhandling under ét.

Ingen bad om ordet.

§§ 1-21

vedtoges uden afstemning.

§ 22, hovedkonto 10,

vedtoges med 111 stemmer mod 18; 2 medlemmer tilkendegav, at de hverken stemte for eller imod.

§ 22, hovedkontiene 11-24 og hovedkonto 25, for så vidt angår driftsudgifterne, betragtedes som

vedtaget med samme stemmetal som § 22, hovedkonto 10.

§ 22, hovedkonto 25, standardkonto 67, tilskud og bidrag til formål i udlandet, vedtoges med 108 stemmer mod 18; 9 medlemmer tilkendegav, at de hverken stemte for eller imod.

§ 22, hovedkontiene 30, 40, 50, 60 og 81, betragtedes som vedtaget med samme stemmetal som hovedkonto 10.

§ 22, hovedkonto 82, vedtoges med 119 stemmer; 17 medlemmer tilkendegav, at de hverken stemte for eller imod.

§ 22 i øvrigt og §§ 23-30 vedtoges uden afstemning.

Lovforslagets overgang til tredje behandling vedtoges uden afstemning.

Formanden: Jeg foreslår, at lovforslaget går direkte til tredje behandling uden fornyet udvalgsbehandling. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

Anden behandling af forslag til lov om ændring af lov om skattefri afskrivninger m. v.

(Første behandling af lovforslaget (nr. 105) findes i tidenden sp. 2173, udvalgets betænkning i tillæg B. sp. 1353).

Der var stillet 2 ændringsforslag i betænkningen.

Uden for betænkningen var der ikke stillet ændringsforslag.

Formanden: Sammen med denne sag foretages den følgende sag på dagsordenen, nemlig:

Anden behandling af forslag til lov om skattemæssig opgørelse af varelagre m. v.

(Første behandling af lovforslaget (nr. 106) findes i tidenden sp. 2173, udvalgets betænkning i tillæg B. sp. 1353).